

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามของการวิจัย	4
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
สมมติฐานของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
กรอบแนวคิดของการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร	14
ความหมายของหลักสูตร	14
ความสำคัญของหลักสูตร	16
องค์ประกอบของหลักสูตร	17
รูปแบบของหลักสูตร	19
ลักษณะของหลักสูตรที่ดี	21
การพัฒนาหลักสูตร	23
การประเมินหลักสูตร	24
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	25
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	25
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้	26
คุณภาพผู้เรียน	27
แนวทางการจัดการเรียนรู้ วิชานาฏศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	28

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน	29
ความหมายของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน	29
ประเภทของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน	30
ลักษณะลีลาการฟ้อนของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน	31
ดนตรีประกอบนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน	33
การแต่งกายของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน	34
การประดิษฐ์ทำรำนาฏศิลป์พื้นเมือง	35
แนวคิดการประดิษฐ์ทำรำของศิลปิน	35
การประดิษฐ์ทำรำ	38
ทักษะพื้นฐานในการแสดงนาฏศิลป์	40
นาฏยศัพท์	40
ภาษาท่า	45
วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น	46
วัฒนธรรมท้องถิ่น	46
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	57
วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดสกลนคร	63
ประวัติจังหวัดสกลนคร	63
วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนาฏศิลป์ในจังหวัดสกลนคร	65
ตำนานผาแดงนางไอ่	71
ความตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น	74
ความหมายของความตระหนัก	74
การวัดความตระหนัก	75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	76
งานวิจัยในประเทศ	76
งานวิจัยต่างประเทศ	79
3 วิธีดำเนินการวิจัย	81
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	81
ขั้นตอนที่ 2 ยกวางหลักสูตร	84
ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตร	88
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร	92
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	95
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตร “พื่อนอนซอนงามงอนไ่ค้ำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	96
ตอนที่ 2 ผลการประเมินหลักสูตร “พื่อนอนซอนงามงอนไ่ค้ำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยผู้เชี่ยวชาญ	107
ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตร “พื่อนอนซอนงามงอนไ่ค้ำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	110
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในระหว่างการดำเนินการ ทดลองใช้หลักสูตร	113
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	119
ความมุ่งหมายของการวิจัย	119
ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร	120
สรุปผล	123
อภิปรายผล	124
ข้อเสนอแนะ	128

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	129
ภาคผนวก	139
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญและสำเนาหนังสือราชการ	141
ภาคผนวก ข หลักสูตร “ฟ้อนออนซอนงามอนไ่ค้ำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	149
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	163
ภาคผนวก ง คู่มือการใช้หลักสูตร	195
ภาคผนวก จ ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้	211
ภาคผนวก ฉ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	245
ภาคผนวก ช ภาพประกอบท่าฟ้อน “ออนซอนงามอนไ่ค้ำ”	257
ประวัติย่อของผู้วิจัย	285

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลองแบบ One-Group, Pretest-Posttest Design	91
2 เนื้อหาสาระและผลการเรียนรู้หลักสูตร “พื่อนออนซอนงามงอนไ่ค้” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	99
3 โครงสร้างรายวิชา หลักสูตร “พื่อนออนซอนงามงอนไ่ค้” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	102
4 เกณฑ์ตัดสินผลการเรียน	106
5 ผลการประเมินหลักสูตร “พื่อนออนซอนงามงอนไ่ค้” กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยผู้เชี่ยวชาญ	107
6 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับพื่อนออนซอน งามงอนไ่ค้กับวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน ของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสูตร	110
7 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับพื่อนออนซอน งามงอนไ่ค้กับวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน ของนักเรียนหลังเรียนตามหลักสูตร กับเกณฑ์ร้อยละ 80	111
8 ผลการประเมินทักษะการพื่อนออนซอนงามงอนไ่ค้ของนักเรียนหลังเรียน ตามหลักสูตรกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม	112
9 ผลการเปรียบเทียบทักษะการพื่อนออนซอนงามงอนไ่ค้ของนักเรียน หลังเรียนตามหลักสูตร กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80	112
10 ผลการเปรียบเทียบความตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น กับพื่อนออนซอนงามงอนไ่ค้ของนักเรียนระหว่างหลังเรียนตามหลักสูตร กับก่อนเรียน	113
11 ผลคะแนนแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับพื่อนออนซอน งามงอนไ่ค้กับวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน ของนักเรียนหลังเรียนตามหลักสูตรกับก่อนเรียน	247

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
12 ผลคะแนนความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับเพื่อนออนไลน์ค่า กับวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน ของนักเรียน หลังเรียนตามหลักสูตรกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม	248
13 ผลคะแนนทักษะการเพื่อนออนไลน์ค่าของนักเรียนหลังเรียน ตามหลักสูตรกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม	249
14 ผลคะแนนความตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเพื่อนออนไลน์ งามงอนไต่ค่าของนักเรียนระหว่างหลังเรียนตามหลักสูตรกับก่อนเรียน	250
15 วิเคราะห์ความสอดคล้องของแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพื่อนออนไลน์ งามงอนไต่ค่ากับวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน	251
16 ค่าอำนาจจำแนก (R) และค่าความยากง่าย (P) ของแบบทดสอบความรู้ เกี่ยวกับเพื่อนออนไลน์ค่ากับวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน	253
17 วิเคราะห์ความสอดคล้องของความตระหนักทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับเพื่อนออนไลน์ค่า	254

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	8
2 การพ้องประกอบภูไทในงานแห่ปราสาทผึ้ง	31
3 พ้องภูไทเรณู	32
4 รำมวยโบราณ	32
5 เครื่องดนตรีพื้นเมืองอีสาน	33
6 รำมวยโบราณ	67
7 ความงดงามของนางไอ่คำ	72
8 รูปปั้นแสดงท้าวผาแดงควบม้าที่มีชื่อว่า บักสาม	73
9 หนองหารในปัจจุบัน	73
10 นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียนรู้	114
11 นักเรียนที่ปฏิบัติได้และผ่านเกณฑ์การประเมินก่อนได้มาช่วยฝึกฝนเพื่อน ที่ยังไม่ผ่านจนทุกคนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด	115
12 นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองหน้าชั้นเรียน	116